

Laidiens: 23.11.2011., Nr. 184

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.240

Rīgā 2011.gada 11.novembrī

(Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes sēdes protokols Nr.43 2.p.)

Ieguldītājiem paredzētās pamatinformācijas sagatavošanas normatīvie noteikumi

Izdoti saskaņā ar Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma 57.¹ panta desmito daļu

I sadaļa

Vispārīgie jautājumi

1. "Ieguldītājiem paredzētās pamatinformācijas sagatavošanas normatīvie noteikumi" (tālāk tekstā – noteikumi) nosaka atvērtā ieguldījumu fonda (tālāk tekstā – fonds) sintētiskā rādītāja un pastāvīgo maksu rādītāja noteikšanas kārtību, sagatavojot Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma 56. pantā minēto ieguldītājiem paredzēto pamatinformāciju (tālāk tekstā – IPP).

2. Noteikumi ir saistoši ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, kuras pārvalda Latvijas Republikā reģistrētu fondu, (tālāk tekstā – sabiedrība).

3. Noteikumos lietotie termini:

3.1. sintētiskais rādītājs (*synthetic indicator*) – rādītājs, kas minēts Eiropas Komisijas 01.07.2010. Regulā Nr. 583/2010, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/65/EK attiecībā uz ieguldītājiem paredzēto pamatinformāciju un nosacījumiem, kuri jāievēro, nodrošinot ieguldītājiem pamatinformāciju vai prospektu pastāvīgā informācijas nesējā, kas nav papīrs, vai tīmekļa vietnē, (tālāk tekstā – EK regula Nr. 583/2010) un kas parāda fonda riska kategoriju skalā no 1 (zemāks ienesīgums, parasti zemāks risks) līdz 7 (augstāks ienesīgums, parasti augstāks risks), pamatojoties uz fonda ienesīguma svārstīguma rādītājiem;

3.2. fonda pastāvīgo maksu rādītājs (*ongoing charges figure*) – rādītājs, kas minēts EK regulā Nr. 583/2010 un kas ir procentos izteikta kopējo fonda pastāvīgo maksu apmēra un gada vidējās neto aktīvu vērtības attiecība;

3.3. fonda pastāvīgās maksas – maksājumi, ko sedz no fonda aktīviem, neskatoties uz to, vai tie ir obligātie maksājumi fonda darbības nodrošināšanai vai atlīdzība trešajai pusei, kura ir saistīta ar fonda darbību vai sniedz tam pakalpojumus;

3.4. tirgus fonds (*market fund*) – fonds, kura mērķis saskaņā ar ieguldījumu politiku vai stratēģiju ir atspoguļot iepriekš noteikta kapitāla tirgus segmenta riska un ienesīguma profilu;

3.5. absolūtā ienesīguma fonds (*absolute return fund*) – fonds, kura ieguldījumu politika vai stratēģija paredz mainīgus fonda portfeļa ieguldījumus dažādos finanšu aktīvu veidos, ievērojot iepriekš noteiktu fonda riska

ierobežojumu. Iepriekš noteiktais fonda riska ierobežojums ir fonda prospektā definēts svārstīguma rādītāja lielums, kura ievērošanai ir pakļauta fonda ieguldījumu politika;

3.6. kopējā ienesīguma fonds (*total return fund*) – fonds, kura ieguldījumu politika paredz sasniegt noteiktu ienesīguma līmeni, izmantojot elastīgu ieguldījumu stratēģiju un ieguldot dažādos finanšu aktīvu veidos (piemēram, kapitāla vērtspapīros un vērtspapīros ar fiksētu ienākumu);

3.7. fonds ar ciklisku ieguldījumu stratēģiju (*life cycle fund*) – fonds, kura ieguldījumu politika vai stratēģija paredz laika gaitā portfeļa ieguldījumus kapitāla vērtspapīros nomainīt uz aktīviem ar fiksētu ienākumu saskaņā ar iepriekš noteiktu kārtību, tuvojoties noteiktajam darbības cikla mērķa datumam vai beigu datumam;

3.8. strukturēts fonds (*structured fund*) – fonds, kas iepriekš noteiktos datumos izmaksā ieguldītājiem ieguldījumu ar peļņu, kuras apmēru aprēķina, pamatojoties uz iepriekš noteiktu algoritmu atkarībā no finanšu aktīvu, indeksu vai atsauces portfeļu darbības rādītājiem vai cenu izmaiņām vai citu apstākļu īstenošanos.

II sadaļa

Sintētiskā rādītāja noteikšana

1. daļa. Vispārīgās prasības

4. Sintētisko rādītāju sabiedrība nosaka un atspoguļo IPP saskaņā ar risku pārvaldīšanas procesa ietvaros izstrādātu un apstiprinātu procedūru, ievērojot EK regulas Nr. 583/2010 un šo noteikumu prasības, kā arī nodrošina šā procesa precīzas un konsekventas īstenošanas uzraudzību.

5. Sintētisko rādītāju nosaka katru kalendāra nedēļu, balstoties uz fonda ienesīguma svārstīgumu (tālāk tekstā – svārstīgums), kuru aprēķina, pamatojoties uz iepriekšējo periodu fonda kalendāra nedēļas ienesīgumu.

6. Svārstīguma aprēķinam izmanto datus par fonda ienesīgumu, kas aptver fonda darbības iepriekšējo piecu gadu periodu, un ienākumu sadales gadījumā ienesīgumu aprēķina, nodrošinot, ka izmaksātā peļņa vai dividendes aprēķinu neietekmē.

7. Svārstīgumu aprēķina un izsaka gada procentos pēc šādas formulas:

$$\text{svārstīgums} = \sigma_f = \sqrt{\frac{m}{T-1} \sum_{t=1}^T (r_{f,t} - \bar{r}_f)^2},$$

kur:

fonda ienesīgumu ($r_{f,t}$) mēra T savstarpēji nepārklātos periodos $1/m$ gadu laikā. Tādējādi m ir vienāds ar 52 un T ir vienāds ar 260;

$\bar{r}_f$ ir fonda ienesīguma vidējā aritmētiskā vērtība T periodos:

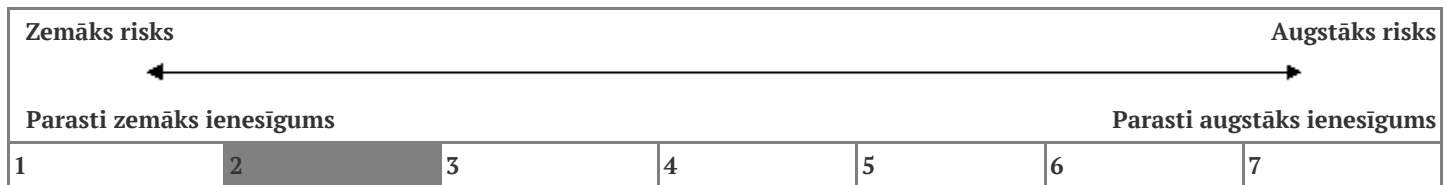
$$\bar{r}_f = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T r_{f,t}.$$

8. Balstoties uz aprēķināto svārstīgumu (izteiktu gada procentos), atbilstoši tabulai nosaka fonda sintētisko rādītāju, kurā svārstīguma intervāli ataino pieaugošu fonda riska līmeni – lielāks sintētiskais rādītājs nozīmē augstāku fonda novietojumu riska un ienesīguma skalas grafikā.

Tabula

Sintētiskais rādītājs	Svārstīguma intervāli	
	Svārstīgums vienāds ar vai lielāks par	Svārstīgums mazāks par
1	0%	0.5%
2	0.5%	2%
3	2%	5%
4	5%	10%
5	10%	15%
6	15%	25%
7	25%	

9. Ilustratīvi sintētisko rādītāju riska un ienesīguma skalas grafikā fondam, kurš iedalīts otrajā riska kategorijā, ataino šādi:

10. Sabiedrība fonda darbības laikā dokumentē visus ar sintētisko rādītāju noteikšanu saistītos aprēķinus un saglabā šo aprēķinu pierakstus un pamatojošos dokumentus vismaz 10 gadus.

2. daļa. Prasības sintētiskā rādītāja pārskatīšanai un maiņai

11. Jebkuras būtiskas izmaiņas fonda riska un ienesīguma profilā ataino IPP, veicot attiecīgus grozījumus.

12. Sabiedrība maina sintētisko rādītāju un veic izmaiņas IPP, ja aprēķinātais svārstīgums katrā aprēķina reizē pēdējo četru kalendāra mēnešu (jeb 17 kalendāra nedēļu) laikā neiekļaujas tajā svārstīguma intervālā, kas atbilst IPP norādītajam sintētiskajam rādītājam.

13. Gadījumos, kad aprēķinātais svārstīgums katrā aprēķina reizē pēdējo četru kalendāra mēnešu laikā neiekļaujas tajā svārstīguma intervālā, kas atbilst IPP norādītajam sintētiskajam rādītājam, un atbilst vairākiem dažādiem svārstīguma intervāliem, sabiedrība maina sintētisko rādītāju uz tādu, kura svārstīguma intervālam atbilst lielākā daļa no veiktajiem svārstīguma aprēķiniem.

14. Sintētisko rādītāju vienmēr pārskata (nosaka no jauna) gadījumos, kad izmaiņas IPP iedaļā "Riska un ienesīguma profils" ir izraisījis sabiedrības lēmums veikt izmaiņas fonda ieguldījumu politikā vai stratēģijā.

3. daļa. Sintētiskā rādītāja noteikšanas specifika atkarībā no fonda veida

Tirgus fonds

15. Tirgus fondam, kuram nav pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām, sintētiskā rādītāja noteikšanas metodoloģiju koriģē šādi:

15.1. izmanto pieejamo informāciju par fonda ienesīgumu iepriekšējos periodos;

15.2. identificē fonda reprezentatīvā portfeļa modeli, mērķa aktīvu sastāvu (*target asset mix*) vai standartu (*benchmark*);

15.3. aprēķina fonda reprezentatīvā portfeļa modeļa, mērķa aktīvu sastāva vai standarta ienesīgumu no šo noteikumu 6. punktā noteiktā perioda sākuma līdz dienai, kad ir pieejama informācija par fonda faktisko ienesīgumu;

15.4. savieno abas ienesīguma rādītāju datu rindas vienā rindā visam pārskata periodam, kas noteikts šo noteikumu 6. punktā;

15.5. saskaņā ar šo noteikumu 7. punktā minēto formulu aprēķina gada procentos izteiktu vēsturisko svārstīgumu (*annualised historical volatility*).

Absolūtā ienesīguma fonds

16. Absolūtā ienesīguma fonda sintētiskā rādītāja noteikšanas metodoloģija ir šāda:

16.1. ja ir pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām, izmanto lielāko no šādiem rādītājiem:

16.1.1. faktisko svārstīgumu, kas izteikts gada procentos (*actual historical annualized volatility*);

16.1.2. svārstīgumu, kas atbilst noteiktajam fonda riska ierobežojumam;

16.2. ja nav pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām vai gadījumos, kad fonds ir nesen mainījis savu ieguldījumu politiku, svārstīgumu, kas izteikts gada procentos, nosaka atbilstoši noteiktajam fonda riska ierobežojumam.

17. Šo noteikumu 16.1.2. punktā minēto svārstīgumu uzskata par atbilstošu noteiktajam fonda riska ierobežojumam tad, ja šāds svārstīgums ir fonda riska mērķis (*risk target*), vai tad, ja šāds svārstīgums ir izteikts kā riskam pakļautās vērtības (tālāk tekstā – RPV) rādītājs un tiek aprēķināts, pamatojoties uz apvērstu (*reverse engineered*) RPV aprēķinu saskaņā ar pieņēmumu par riska neitralitāti (*risk neutrality*).

18. Ja ir aprēķināts fonda RPV rādītājs (ar 99% ticamības intervālu, ar turēšanas periodu (*holding period*) T , kas izteikts $1/m$ gadu intervālos), tad svārstīgumu (σ_A) aprēķina, izmantojot šādu vienādojumu:

$$RPV = - \left(rf_{1/m} - \frac{\sigma_{1/m}^2}{2} \right) \times T + 2.33 \times \sigma_{1/m} \times \sqrt{T} ,$$

$$\sigma_A = \sigma_{1/m} \times \sqrt{m} ,$$

kur:

T ir turēšanas periods, kas izteikts $1/m$ gadu intervālos;

m ir vienāds ar 52, aprēķinā izmantojot nedēļas ienesīgumu;

$rf_{1/m}$ ir bezriskā ienesīguma likme, kas ir aktuāla aprēķina veikšanai katram no T turēšanas perioda $1/m$ intervāliem.

Kopējā ienesīguma fonds

19. Kopējā ienesīguma fonda sintētiskā rādītāja noteikšanas metodoloģija ir šāda:

19.1. ja ir pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām, izmanto lielāko no šādiem rādītājiem:

19.1.1. faktisko svārstīgumu, kas izteikts gada procentos;

19.1.2. svārstīgumu, kas izteikts gada procentos iepriekš noteiktam provizorisksam (*pro-forma*) aktīvu sastāvam, kurš ir atbilstošs fonda atsauces aktīvu sadalījumam (*reference asset allocation*) aprēķina veikšanas laikā;

19.1.3. svārstīgumu, kas saskaņā ar šo noteikumu 17. punktu ir atbilstošs iepriekš noteiktajam fonda riska ierobežojumam, ja tāds ir noteikts;

19.2. ja nav pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām un ja fonds nesen ir mainījis savu ieguldījumu politiku, izmanto lielāko no rādītājiem, kas aprēķināti saskaņā ar šo noteikumu 19.1.2. un 19.1.3. punktu.

Fonds ar ciklisku ieguldījumu stratēģiju

20. Fonda ar ciklisku ieguldījumu stratēģiju sintētiskā rādītāja noteikšanas metodoloģija ir šāda:

20.1. ja ir pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām un fonds šā perioda laikā nav mainījis savu mērķa aktīvu sastāvu (*target asset mix*), izmanto faktisko svārstīgumu, kas izteikts gada procentos;

20.2. ja nav pieejama informācija par ienesīgumu pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām:

20.2.1. izmanto to informāciju, kas ir pieejama par fonda ienesīgumu iepriekšējos periodos;

20.2.2. nosaka reprezentatīvu portfeļa modeli, mērķa aktīvu sastāvu vai standartu un aprēķina tā ienesīgumu saskaņā ar šo noteikumu 15.3. punktā noteiktajām prasībām;

20.2.3. savieno abas ienesīguma rādītāju datu rindas, lai noteiktu šo apvienoto ienesīguma rādītāju svārstīgumu, kas izteikts gada procentos.

21. Gadījumos, kad pietiekami ilgam laika periodam atbilstoši šo noteikumu 6. punktā noteiktajām prasībām nav iespējams aprēķināt ienesīgumu reprezentatīvajam portfeļa modelim vai mērķa aktīvu sastāvam, sabiedrība drīkst izmantot attiecīgā ienesīguma simulāciju ar nosacījumu, ka ir ņemta vērā visa pieejamā informācija, kas ir izmantota piemērotos riska faktoru modeļos, ar pieņēmumu par riska neitralitāti.

Strukturēts fonds

22. Strukturētam fondam sintētisko rādītāju nosaka, aprēķinot gada procentos izteiktu svārstīgumu, kas atbilst RPV termiņa beigās (*VaR at maturity*), ar 99% ticamības intervālu (tālāk tekstā – 99% RPV termiņa beigās).

23. Svārstīgumu, kas atbilst 99% RPV termiņa beigās, aprēķina, balstoties uz fonda ienesīguma vēsturisko simulāciju, saskaņā ar šādu modeli:

$$\ln(R_{fonds}) \sim N\left(\left(rf_w - \frac{\sigma_w^2}{2}\right) \times T; \sigma_w \sqrt{T}\right); R_{fonds} = \frac{NAV^T}{NAV_0},$$

kur:

T ir fonda turēšanas periodā ietvertais nedēļu skaits, kas ir vienāds ar laika periodu (līdz termiņa beigām), ko aptver ieguldījumu politikā izmantotais algoritms;